

Driver Trump Indien i famnen på Kina?

Samuel Neuman Bergenwall

USA:s president Donald Trump har dragit igång en handels- och visumkonflikt med Indien och bjudit in Pakistans försvars- och regeringschefer till Vita huset. Indiens premiärminister Narendra Modi har svarat genom att besöka Kina för första gången på sju år. Där träffade han såväl Xi Jinping som Vladimir Putin. Det har därefter spekulerats om att Indien kan vara på väg att träda in i ett block av auktoritära och antivästliga stater. En ny forskningsrapport från FOI visar emellertid att den indiska misstron mot Kina är djup och att konfliktytorna är många. Trots att den globala geopolitiska turbulensen är påtaglig bör inte ett närmande mellan Indien och Kina överdrivas.

ISOMRAS INFÖRDE TRUMP-ADMINISTRATIONEN tullar mot indiska varor på 50 procent, delvis på grund av Indiens omfattande köp av rysk olja. Därefter har Trump-administrationen aviserat en avgift på 100 000 dollar för arbetsvisum av typen H1-B, i syfte att skydda amerikanska jobb mot konkurrens från primärt högutbildade indier. Visumavgifterna kan komma att slå hårt mot indiska multinationella företag som förmedlar expertis till USA, men också mot de amerikanska IT-jättarna, som till en hög grad är beroende av indisk kompetens. Förra året gick över 70 procent av alla H1-B-visum till indier. Utöver detta utlovar USA att införa allmänna tullar på 100 procent på läkemedel, vilket kan få stor negativ effekt på indisk export.

För Indien har USA:s handels- och visumkrig kommit som en chock. I Indien förvånas och oroas man över att USA angriper sin säkerhetspolitiska partner. Fram tills nyligen var bilden av Trump till en övervägande del positiv. I över två decennier har USA, oavsett administration, arbetat för att understödja Indiens framväxt som en motvikt mot Kina. USA har försökt dra Indien närmare sig genom fördelaktig marknadstillgång, teknologier och arbetsvisum. För Indien svider tullarna och visumavgifterna rejält då USA är landets största exportmarknad.

USA har också förargat Indien genom att förbättra relationerna till Pakistan. Efter ett fyradagarskrig mellan Indien och Pakistan i maj 2025 tog Donald Trump på sig äran för åtföljande eldupphör och för att kärnvapenkrig

inte utbröt. Indien menade att Trumps uttalande inte stämde med verkligheten medan Pakistan istället nominerade den amerikanske presidenten till Nobels fredspris. Trump bjöd därpå in Pakistans fältmarskalk Asim Munir, landets reella maktbärande, till Vita huset, varvid överenskommelser om energi och ny teknik undertecknades. I september blev han återigen inbjuden, tillsammans med Pakistans premiärminister. Trumps agerande – att närma sig Pakistan och parallellt bestraffa Indien – går stick i stäv med den etablerade amerikanska linjen under de senaste 10–15 åren, då tonvikten lagts vid att utveckla relationerna till den framväxande stormakten Indien på bekostnad av den historiska partnern Pakistan.

USA:s anti-indiska åtgärder behöver inte nödvändigtvis betyda en strategisk omläggning, utan skulle kunna ses som instrument i ett spel att få till fördelaktiga överenskommelser med Indien om handel och försvarssamarbete. USA vill att Indien köper stridsflyget F-35 och mer amerikansk olja, men också att de höga indiska tullarna sänks. Det gäller bland annat jordbruksprodukter, som är en mycket känslig inrikespolitisk fråga i Indien. Konflikten skulle potentiellt kunna lösas utan att skadorna på relationerna blir för långtgående, men osäkerheterna är stora. Ett tecken på att konflikten kan vara på väg att nå ett slut är att staterna i slutet av oktober förnyade ramverket för försvarssamarbete för de kommande tio åren.

Till bilden hör att Modis besök i Kina inte bara var ett resultat av Trumps handelskrig mot Indien och flirt

med Pakistan. Det var också kulmen av en långdragen indisk-kinesisk process att tina upp ländernas bottenfrusna relationer efter en militär sammandrabbning i Ladakh, Kashmir, 2020. Men det finns fortsatt stora begränsningar för hur långt ett indiskt samarbete med Kina kan sträcka sig, såväl bilateralt som i organisationer som Brics och Shanghaisamarbetet (SCO).

Modis beslut att delta under SCO-toppmötet i Tianjin, men inte under den kinesiska militärparaden i Peking, åskådliggör att friktioner består. Det visar också FOI-rapporten ”Hur indiska säkerhetspolitiska tänkare ser på Kina: rival, fiende eller samarbetspartner”, publicerad i november 2025 (FOI-R--5780--SE). Rapporten analyserar Kinasynen hos fyra framträdande indiska tänkare och policymakare som alla varit ambassadörer i Peking (utrikesminister Subrahmanyam Jaishanker, tidigare nationelle säkerhetsrådgivaren Shivshankar Menon, före detta kabinetssekreteraren Vijay Gokhale och förutvarande Asienchefen på indiska utrikesdepartementet Gautam Bambawale). Källmaterialet utgörs av sju böcker samt ett femtiotal artiklar, intervjuer och tal mellan 2020 och 2024, av och med de fyra nämnda indiska diplomaterna. Rapporten beskriver framträdande synsätt på Kina i Indien, men gör inget anspråk på att vara heltäckande.

Det här memot ger en kortfattad och schematisk beskrivning av de indiska tänkarnas syn på Kina baserat på forskningsrapporten, samt drar slutsatser av relevans för Sverige, EU och Nato.

KINA SOM STRATEGISK UTMANING

För att avgöra om Trumps politik driver Indien i famnen på Kina är det viktigt att undersöka indisk syn på sitt grannland. En utgångspunkt hos samtliga fyra indiska tänkare är att Kina uppfattas vara landets största strategiska utmaning för lång tid framöver. Kina anses vara en revisionistisk, opålitlig och aggressiv supermakt som strävar efter att dominera Asien och världen, om så krävs med hjälp av militära medel. Flera olika förklaringar till Kinas offensiva agerande framhålls, bland annat att den ekonomiska och militära maktbalansen i Asien och globalt har förändras, att landet gått i allt mer auktoritär riktning och att krigsmakten fått mer att säga till om i beslutsfattandet.

Sjunkande ekonomisk tillväxt, åldrande befolkning och inrikespolitiska motsättningar bedöms försvaga Kina på sikt, men samtidigt ge den kinesiska ledningen incitament att agera kraftfullt medan det finns möjlighet. Då

Indien har en lång och omtvistad gräns med Kina finns en oro för hur det kinesiska agerandet kan komma att gestalta sig framöver.

HISTORISKT GRUNDAD MISSTRO

Indien och Kina har en konfliktfylld historia som påverkar relationerna än idag. Kina anses bära skulden för den negativa utvecklingen, som går tillbaka till Kinas invasion av Tibet 1950 och militära angrepp på Indien 1962. I Indien framhålls att Kina har spelat ett skickligt men bedrägligt diplomatiskt spel mot Indien, vars ledare länge utmanövrerats på grund av ogrundad optimism. En läxa som dras från historien är att Indien måste anamma ett realpolitiskt och skeptiskt förhållningssätt till Kina, och vara beredd att sätta hårt mot hårt. Indiens förste premiärminister Jawaharlal Nehru uppfattas ha missbedömt Kinas ambitioner och intentioner. I Nehrus ställe framhålls hans rival inom Kongresspartiet, inrikesminister Vallabhbhai Patel, som hade en realpolitisk hållning, var skeptisk till Kina och betonade det militära maktmedlet.

Trots den indiska misstron mot Kina, är inte samarbete uteslutet. De indiska tänkarna ser positivt på perioden mellan slutet av 80-talet och början av 00-talet, då länderna kom överens om att stabilisera gränsområdena och inte låta territorialdispyten förhindra samarbete på andra områden. Det ledde till omfattande handel och multilateralt samarbete, bland annat i grundandet av Brics. Utifrån ett indiskt perspektiv försämrades dock relationerna successivt efter finanskrisen 2008–09 på grund av en mer hårdför kinesisk utrikes- och säkerhetspolitik.

EN LÖST GRÄNSTVIST

Enligt det indiska perspektivet påverkade Kinas agerande under de senaste 10–15 åren gränstvisterna negativt. Istället för att kompromissa om en lösning byggde Kina successivt upp den militära infrastrukturen längs gränsen mot Indien och flyttade vid upprepade tillfällen fram sina positioner i omtvistade områden (till exempel 2013, 2014 och 2017). Under pandemin 2020 genomförde Kina en operation genom att flytta in trupper i omtvistade territorier i Ladakh, Kashmir. I det spända läge som därpå uppstod drabbade indiska och kinesiska trupper samman i den första dödliga konfrontationen på 45 år (20 indier och ett okänt antal kineser dog). Båda staterna flyttade därpå fram tiotusentals soldater och en betydande mängd försvarsmateriel

till gränsområdena. Indien, som beskrev situationen som den allvarligaste sedan kriget 1962, krävde att de kinesiska soldaterna skulle återvända till sina tidigare positioner för att normalisera relationerna. Efter återkommande samtal under drygt fyra år kom länderna, i oktober 2024, överens om tillbakadragande av trupper i kritiska friktionszoner i Ladakh, varpå politisk dialog på högsta nivå återupptogs.

De indiska tänkarna ser på händelserna 2020 som en vattendelare i relationerna, visar att Kina är mer benäget att genomföra hybridoperationer i gränslandet mellan krig och fred än att kompromissa och leva upp till tidigare överenskommelser. Det finns därför en stor oro för Kinas växande militära förmåga generellt och dess upprustning i gränsområdena mot Indien. Förhoppningar finns att gränsfrågan kan stabiliseras, men en lösning tycks ligga långt bort.

SPÄNNINGAR I DEN INDOPACIFISKA REGIONEN

Kinas och Indiens växande intressen geografiskt gör att de i ökande grad kommer i kontakt med varandra i stora delar av den indopacifiska regionen – från Östafrika till Östasien, och från Centralasien och Indiska oceanens ö-stater. I Indien oroar man sig särskilt för att Kina stärker sitt ekonomiska, politiska och militära inflytande i Sydasiens och norra Indiska oceanen. Det gäller inte bara i Pakistan, utan också i Nepal, Bhutan, Bangladesh, Sri Lanka och Maldiverna.

Den indiska oron handlar även om att Kinas väpnade styrkor inte bara stärker sin närvaro längs landgränsen utan också i den indopacifiska regionens maritima domän. Tesen om *String of Pearls*, det vill säga att Kina medvetet bygger hamnar i regionen för att på sikt förvandla dem till militära stödjepunkter, är utbredd bland de indiska tänkarna. Kinas snabba marina upprustning förväntas leda till kraftigt stärkt kinesisk närvaro i Indiska oceanen. Det betyder att de indiska väpnade styrkorna i ökande grad behöver förhålla sig till ett potentiellt kinesiskt hot från havet i söder, inte bara från landgränsen i norr. Den indopacifiska regionen bedöms således vara en viktig arena för framtida kinesisk-indisk rivalitet.

"ALLIANSEN" MELLAN KINA OCH PAKISTAN

Kinas samarbete med Pakistan sedan 60-talet har länge utgjort en konfliktyta i de indisk-kinesiska relationerna. I Indien bedöms Kina ha bidragit mycket till Pakistans militära förmåga och kärnvapenkapacitet. De

sino-pakistanska relationen har dessutom stärkts under de senaste decennierna, så till den grad att de indiska tänkarna beskriver den som en allians. Kina har investerat mångmiljardbelopp i en transportkorridor, vilken bland annat går igenom Pakistankontrollerade Kashmir, som Indien gör anspråk på, och utvecklat den strategiskt belägna hamnen Gwadar. Pakistan har i ökande grad vänt sig till Kina för anskaffning av modern försvarsmateriel. Kina har också stött Pakistan i diverse politiska frågor i FN. Utifrån en indisk horisont uppfattas Pakistan i ökande grad som en klientstat till Kina. Indien anses också behöva förbereda sig på ett tvåfrontsrig.

HANDEL OCH MULTILATERALISM: SAMARBETE MED SÄKERHETSFILTER

I fråga om ekonomiskt utbyte och multilateralt samarbete är de indiska tänkarna mer positivt inställda till Kina. Men även inom dessa områden finns en stark oro och betydande intressekonflikter.

Efter den militära sammandrabbningen 2020 försökte Indien begränsa det ekonomiska samarbetet med Kina genom att kringskära kinesiska investeringar och minska handeln inom strategiskt känsliga sektorer. Trots detta har handelsvolymerna ökat. Kina är fortsatt Indiens största handelspartner och i särklass största importkälla, både i fråga om konsumtionsvaror och kritiska produkter för industrin. Det indiska handelsunderskottet är därför stort. De indiska tänkarna menar att Indien inte på kort sikt kan bryta det ekonomiska beroendet av Kina (*de-couple*) utan att allvarligt skada sin egen ekonomi. Indien kan gynnas av fortsatt handel med och investeringar från Kina, om utbytet sker på rätt villkor och inom lämpliga sektorer. Indien behöver dock minska säkerhetsriskerna (*de-risk*) och försöka hitta alternativa importkällor inom strategiska områden.

I ickevästliga multilaterala sammanslutningar, som SCO och Brics, delar Indien och Kina vissa intressen, men inte andra. Utifrån ett indiskt perspektiv är SCO och Brics viktiga plattformar för att främja målet om en multipolär världsordning, stärka Indiens ledarskapsroll i Globala syd och utveckla ekonomiska samarbeten. Samtidigt kan Indien nyttja sitt deltagande i institutioner som dessa för att motverka kinesiska initiativ när så anses viktigt, och slå en kil mellan Moskva och Peking. De indiska tänkarna menar vidare att Kina medvetet blockerar Indiens medlemskap i viktiga organisationer och motsätter sig en permanent indisk plats i FN:s säkerhetsråd.

KINA SOM HOT OCH MÖJLIGHET: FÖRESLAGEN INDISK KINASTRATEGI

Kinas framväxt som supermakt uppfattas emellertid inte enbart vara en utmaning utan också en möjlighet. Kinas växande roll och rivalitet med USA om den globala ordningen anses ge större autonomi och manöverutrymme för Indien att främja sina egna intressen och stärka sitt inflytande internationellt. Hotet från Kina kan till exempel användas som ett medel för att skapa fördelaktiga relationer till västerländska stater.

Utifrån de indiska tänkarnas horisont är dessutom de främsta nationella målen, att modernisera landet och förvandla staten till en stormakt, inte att balansera Kina. Transaktionalism, inte ideologiska skyggglappar, genomsyrar således tänkandet. Om Kina tar steg tillbaka i gränsfrågan, minskar samarbetet med Pakistan och stödjer Indiens kandidatur i FN:s säkerhetsråd torde det finnas goda chanser att New Delhi svarar positivt.

De indiska tänkarna rekommenderar en rad handlingsvägar för att hantera Kina. För det första menar de att Indien måste fortsätta föra dialog med Kina men samtidigt stärka sin avskräckningsförmåga genom militär upprusning. För det andra bör Indien fortsätta handla med Kina men inte inom sektorer som är strategiskt känsliga. För det tredje bör Indien utveckla säkerhetssamarbeten med likasinnade stater,

vilka inkluderar USA och EU men också Ryssland och stater i Globala syd.

ÖKANDE GEOPOLITISK TURBULENS OCH BESTÅENDE MISSTRO MOT KINA

USA:s politik mot Indien sedan i somras har fått New Delhi att i ökad grad vända sig till andra stater, bland annat Kina. De amerikanska åtgärderna förstärker trenden av förbättrade indisk-kinesiska relationer. Mot bakgrund av relationernas svaga utgångsläge och den pessimistiska synen på Kina i Indien ska inte förutsättningarna för radikalt förbättrade sino-indiska relationer överskattas. Mycket talar för att konfliktdimensionen kommer vara framträdande i relationen även framöver.

Samtidigt befinner sig den globala geopolitiken i ett labilt läge, där tvära kast inte kan uteslutas. Om USA:s handels- och visumkrig mot Indien blir permanent och Washington fortsätter stärka banden till Pakistan har Indien inte många andra val än att återknyta banden till Kina, åtminstone för sin ekonomiska utvecklings skull.

Huvudscenariot är dock att spänningarna mellan Kina och Indien kommer att bestå, vilket i sin tur skapar förutsättningar för indiskt-västligt samarbete. Samtidigt måste Sverige, EU och Nato vara beredda på det alternativa utfallet att Indien stärker de strategiska samarbetena till såväl Kina som Ryssland som en följd av den amerikanska politiken. ■

Samuel Neuman Bergenwall är forskningsledare vid FOI:s Asienprogram med fokus på Indien och Mellanöstern.

Denna text är en sammanfattning från FOI rapporten, "*Hur indiska säkerhetspolitiska tänkare ser på Kina: partner, rival eller fiende?*" Hela rapporten finner ni via www.foi.se/forskning eller följande QR kod:

